

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

для студентів IV курсу Інституту підготовки кадрів
для органів прокуратури України

Харків
2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

Електронна копія

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ”**

**галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”**

**для студентів ІV курсу Інституту підготовки кадрів
для органів прокуратури України**

Харків
2013

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство” для студентів ІV курсу Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури України / уклад.: І. Є. Марочкін, П. М. Каркач, В. С. Бабкова та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 83 с.

У к л а д а ч і: І. Є. Марочкін,
П. М. Каркач,
В. С. Бабкова,
А. В. Лапкін,
Р. Р. Трагнюк,
І. В. Назаров,
О. О. Шандула,
Ю. І. Крючко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 5 від 27.07.2012 р.)*

© Національний університет “Юридична
академія України ім. Ярослава Мудрого”, 2013

І. ВСТУП

Навчальна дисципліна “Основи прокурорської діяльності” розглядає сукупність взаємопов’язаних положень загально-теоретичного, правового та методичного характеру щодо організації та діяльності прокуратури України. Потреба у її вивченні обумовлена необхідністю поєднання фундаментальної юридичної освіти зі спеціалізованою підготовкою майбутніх працівників органів прокуратури, інших судових та правоохоронних органів, посилення практичної спрямованості навчання та підвищення рівня фаховості знань.

Мета вивчення даної дисципліни – дати майбутнім юристам чітке уявлення про: сутність і значення прокурорської діяльності в Україні, цілі й завдання діяльності прокуратури, сучасний стан, проблеми та перспективи удосконалення органів прокуратури України, правові основи діяльності, принципи організації та діяльності, структуру органів прокуратури, основні напрямки діяльності прокуратури України.

Сформувати у студентів загальні знання щодо організації і функцій прокуратури є першочерговим завданням. Оволодіння цими знаннями дозволить краще зорієнтуватися у майбутній професії, розширити уявлення про зміст діяльності прокуратури та виявити індивідуальну схильність, зацікавленість тим чи іншим напрямком її функціонування.

За своїм предметом ця дисципліна є комплексною, оскільки вивчення організації та діяльності прокуратури вимагає звернення до положень і матеріалів таких навчальних дисциплін як: “Адміністративне право”, “Конституційне право”, “Кримінальний процес”, “Цивільний процес”, “Трудове право”, “Екологічне та земельне право”, “Кримінально-виконавче право”, “Організація судових та правоохоронних органів”, “Судове право” тощо. Вона також є дисципліною, в якій викладаються матеріали, що не охоплюються предметом інших навчальних курсів.

Одна із особливостей курсу полягає ще й у тому, що від тих, хто його вивчає, вимагається засвоєння численних нормативних актів, до яких відносять не лише закони та кодекси

України, а й міжнародно-правові акти, що встановлюють стандарти прокурорської діяльності, рішення Конституційного Суду України щодо статусу та повноважень прокуратури, накази Генерального прокурора України та ін. Це ускладнюється ще й тим, що триває процес реформування судових та правоохоронних органів України, у тому числі й прокуратури.

Передбачає також різні форми навчання: лекції, практичні заняття, індивідуальні консультації студентів з проблемних питань, колоквиуми, експериментальні форми практичних робіт, тестування, написання курсових та контрольних робіт, вирішення практичних ситуацій, самостійну роботу студентів з нормативними та літературними джерелами.

Практичні заняття – одна з основних форм навчання. Вони сприяють поглибленому засвоєнню основних теоретичних положень і відпрацюванню навичок практичного застосування правових норм, що регулюють діяльність прокуратури. Заняття проходять у формі відповідей студентів на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, ділових ігор, вивчення конкретних практичних прикладів. З найважливіших теоретичних тем проводяться колоквиуми. Перевірка знань здійснюється і завдяки поточному модульному контролю (ПМК).

Значна увага приділяється самостійній роботі студентів та індивідуальним консультаціям, що сприяє закріпленню та покращенню теоретичних і практичних знань, отриманих у процесі опанування окремих тем, та дозволяє навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, інтерпретувати матеріали ЗМІ, аналізувати навчальну та наукову літературу, практику роботи прокуратури, отримати навички дослідницької роботи.

Підсумковою формою контролю знань є іспит, метою якого є перевірка рівня засвоєння теоретичних знань, уміння застосовувати їх при вирішенні конкретних професійних завдань, а також самостійно працювати з науковою та навчальною літературою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності” студенти повинні:

– **знати** сутність прокурорської діяльності, її характерні ознаки, завдання та функції прокуратури;

– **знати** поняття, значення принципів організації та діяльності органів прокуратури й **уміти** розкрити сутність кожного з них;

– **уміти** розкрити правовий статус прокурорських працівників, особливості проходження ними служби в органах прокуратури;

– **знати** організацію роботи й управління в органах прокуратури України;

– **оволодіти** відомостями про систему органів прокуратури та організаційно-структурну побудову кожного з рівнів (ланок) цієї системи;

– **розуміти** специфіку повноважень Генерального прокурора України та підпорядкованих йому прокурорів;

– **вільно орієнтуватися** в системі нормативно-правових актів щодо організації та діяльності органів прокуратури;

– **уміти** правильно тлумачити та застосовувати ці норми при вирішенні практичних ситуацій.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійна робота

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Прокуратура України: завдання, принципи, організація роботи

1	Предмет та система курсу “Основи прокурорської діяльності”	10	4	2	4
2	Правові основи діяльності прокуратури України	8	2	2	4
3	Принципи організації та діяльності органів прокуратури України	8	2	2	4
4	Система та структура органів прокуратури України	6	2	2	2
5	Організація роботи в органах прокуратури України	10	4	2	4
6	Служба в органах прокуратури України. Кадри органів прокуратури України	7	2	1	4
7	Моральні засади прокурорської діяльності	5	2	1	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Правозахисна діяльність прокуратури

8	Нагляд за додержанням і застосуванням законів	12	4	2	6
9	Організація перевірок за додержанням та застосуванням законів	6	2	2	2
10	Прокурорський нагляд за додержанням законів про права і свободи неповнолітніх	6	2	2	2
11	Робота прокурора зі зверненнями громадян	6	2	2	2

№ п/п	Т е м а	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійна робота

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Основні напрямки прокурорської діяльності

12	Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність	5	2	1	2
13	Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство	14	4	3	7
14	Підтримання державного обвинувачення в суді	14	4	4	6
15	Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді	8	2	2	4
16	Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян	7	2	2	3
17	Міжнародне співробітництво органів прокуратури	6	1		5
18	Прокуратури деяких зарубіжних країн	4	0,5		3,5
19	Прокурорське кримінальне переслідування	4	0,5		3,5
	Разом за модулями	162*	44 (30+ 14)	32 (20+ 12)	70

* 16 годин відводиться на індивідуальну роботу

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Національного університету
“Юридична академія України імені Ярослава
Мудрого” (протокол № 10 від 15.06.2012 р.)

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ: ЗАВДАННЯ, ПРИНЦИПИ, ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ

1. Предмет та система курсу “Основи прокурорської діяльності”

Предмет та структура курсу “Основи прокурорської діяльності”. Його співвідношення з іншими навчальними дисциплінами. Історичне призначення, становлення та розвиток органів прокуратури України. Місце прокуратури в системі державних органів України. Мета та завдання діяльності прокуратури. Функції прокуратури: поняття та види. Сучасний стан, проблеми та перспективи удосконалення органів прокуратури України.

2. Правові основи діяльності прокуратури України

Конституційні основи діяльності прокуратури України. Закон України “Про прокуратуру” як основне джерело правового забезпечення органів прокуратури. Процесуальне законодавство та інші законодавчі акти. Рішення Конституційного Суду України. Накази Генерального прокурора України. Міжнародно-правові стандарти діяльності прокуратури.

3. Принципи організації та діяльності органів прокуратури України

Поняття, значення та система принципів організації та діяльності прокуратури України. Зміст принципів організації та діяльності органів прокуратури: єдності прокурорської системи; централізації; незалежності; гласності; позапартійності; законності; колегіальності та єдиноначальності в органах прокуратури; інші принципи діяльності прокуратури.

4. Система та структура органів прокуратури України

Система органів та установ прокуратури України. Структура органів прокуратури: Генеральна прокуратура України; прокуратура Автономної Республіки Крим та прокуратури областей; прокуратури міст та районів; спеціалізовані прокуратури.

5. Організація роботи в органах прокуратури України

Поняття, завдання та принципи організації роботи в органах прокуратури. Інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорської діяльності. Планування роботи в органах прокуратури. Організація особистої роботи в органах прокуратури. Облік та звітність в органах прокуратури. Контроль виконання в органах прокуратури.

6. Служба в органах прокуратури України. Кадри органів прокуратури

Поняття служби в органах прокуратури. Правове становище прокурорських працівників. Вимоги, що пред'являються до кадрів органів прокуратури. Організація роботи з молодими спеціалістами. Стажування в органах прокуратури. Атестування прокурорських працівників. Заохочення та дисциплінарна від-

повідальність прокурорських працівників. Матеріальне та соціальне забезпечення працівників прокуратури.

7. Моральні засади прокурорської діяльності

Європейські стандарти з етики та поведінки для прокурорів. Основні засади професійної етики юристів України. Етикет поведінки прокурорів. Моральні якості, необхідні для прокурорсько-слідчого працівника.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ

8. Нагляд за додержанням і застосуванням законів

Сутність, предмет та завдання прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів. Правові основи нагляду за додержанням і застосуванням законів. Повноваження прокурора по виявленню та усуненню порушень законів. Акти прокурорського реагування на виявлені порушення законів. Організація роботи прокурора по нагляду за додержанням і застосуванням законів.

9. Організація перевірок за додержанням та застосуванням законів

Поняття та зміст перевірок за додержанням та застосуванням законів. Методика прокурорської перевірки: поняття і зміст. Методика проведення прокуратурою перевірок з окремих пріоритетних напрямків додержання законодавства.

10. Прокурорський нагляд за додержанням законів про права і свободи неповнолітніх

Завдання прокурорського нагляду за додержанням законів про права і свободи неповнолітніх. Нагляд за додержанням законів про захист майнових і особистих прав неповнолітніх. Нагляд за додержанням законів, спрямованих на попередження правопорушень неповнолітніх. Нагляд за додержанням прав неповнолітніх при проведенні досудового слідства. Захист прокуратурою прав неповнолітніх у порядку цивільного судочинства. Нагляд за законністю поміщення дітей і підлітків до спеціальних установ для неповнолітніх.

11. Робота прокурора зі зверненнями громадян

Сутність та завдання розгляду звернень громадян в органах прокуратури. Організація розгляду звернень в органах прокуратури. Аналіз стану роботи із зверненнями громадян. Нагляд за застосуванням законодавства про звернення громадян

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

12. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність

Поняття, предмет та завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність. Організація роботи по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

13. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство

Предмет і завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство. Правові основи нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням. Повноваження прокурора під час нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів на початковому етапі досудового кримінального провадження. Прокурорський нагляд за додержанням законів при проведенні гласних та негласних слідчих (розшукових) дій. Нагляд за додержанням законів при повідомленні про підозру. Нагляд за додержанням законів при застосуванні запобіжного заходу – взяття під варту, а також продовженні строків тримання під вартою. Нагляд за законністю продовження строків досудового слідства, а також зупинення досудового слідства. Нагляд за законністю дій і рішень при закінченні досудового кримінального провадження. Організація участі прокурора у досудовому кримінальному провадженні.

14. Підтримання державного обвинувачення в суді

Поняття державного обвинувачення та завдання прокурора в судовому кримінальному провадженні. Підготовка прокурора до участі в судовому розгляді. Повноваження прокурора, який підтримує державне обвинувачення в суді. Участь прокурора у підготовчому судовому провадженні. Участь прокурора в судовому слідстві. Промова прокурора в суді: структура і зміст. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді: підстави і правові наслідки. Зміна прокурором державного обвинувачення. Участь прокурора в оскарженні рішення суду в апеляційному, касаційному порядку. Дії прокурора по відновленню справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

15. Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді

Сутність і завдання представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді. Правові основи функції представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді. Приводи та підстави представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді. Форми представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді. Повноваження прокурора при здійсненні представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.

16. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян

Предмет та завдання нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру. Правові основи нагляду прокурора за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях тримання затриманих та попереднього ув'язнення. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях позбавлення або обмеження волі. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі. Акти прокурорського реагування на порушення законів в установах виконання кримінальних покарань.

17. Міжнародне співробітництво органів прокуратури

Сутність, правові основи, принципи та суб'єкти міжнародного співробітництва органів прокуратури України. Основні напрямки та форми міжнародного співробітництва органів прокуратури України.

18. Прокуратури деяких зарубіжних країн

Моделі прокуратур в сучасному світі. Організаційні основи прокуратур. Прокуратура в країнах англосаксонської правової системи. Прокуратура в країнах континентальної правової системи.

19. Прокурорське кримінальне переслідування

Сутність кримінального переслідування. Прокурор в структурі кримінального переслідування.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Методичні поради. Розв'язання практичних завдань покликане сприяти засвоєнню студентами теоретичного матеріалу і формуванню у них навичок роботи із законодавством у конкретних ситуаціях.

Практичні завдання виконуються у письмовій формі в окремому зошиті в позааудиторний час і обговорюються на занятті.

Рекомендується вирішувати практичні завдання за такою схемою:

- визначення теми і питання по темі, на яке розраховане те чи інше завдання;
- з'ясування сутності справи;
- обрання норм законодавства, яким регулюється наведена ситуація;
- визначення, чи було у даній ситуації порушення закону та в чому конкретно воно полягало;
- визначення, який саме акт прокурорського реагування треба використати;
- надання пропозицій щодо усунення порушення закону.

Практичні завдання у формі тестів вирішуються шляхом обрання правильної відповіді з кількох запропонованих.

Кожне завдання також передбачає відповідь на додаткові питання, сформульовані до нього.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Тема 1. Предмет та система курсу “Основи прокурорської діяльності”

(колоквіум)

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Предмет та структура курсу “Основи прокурорської діяльності”.

2. Співвідношення курсу “Основи прокурорської діяльності” з іншими навчальними дисциплінами.
3. Історичне призначення, становлення та розвиток органів прокуратури України.
4. Місце прокуратури в системі державних органів України.
5. Мета та завдання діяльності прокуратури.
6. Функції прокуратури: поняття та види.
7. Сучасний стан, проблеми та перспективи удосконалення органів прокуратури України.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Загальна декларація прав людини від 10 груд. 1948 р. / М-во юстиції України. – К.: Логос, 1998. – 8 с.

Керівні принципи, що стосуються ролі осіб, які здійснюють судове переслідування: прийняті VIII Конгресом ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками, Гавана, Куба, 27 серп. – 7 вересн. 1990 р. // (Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач, А. В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 48-54.

Про роль державного обвинувачення в системі кримінального правосуддя: Рекомендація R (2000) 19 Комітета Міністрів державам-членам Ради Європи, прийнята 6 жовт. 2000 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач, А. В. Лапкін.) – Там же. – С. 55-64.

Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону [Електрон. ресурс]: Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради Європи 1604 (2003) 1, схвалена Постійним комітетом від імені Асамблеї 27 трав. 2003 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач, А. В. Лапкін.) – Там же. – С. 65-67.

Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону: Відповідь Комітету Мініс-

трів Ради Європи на Рекомендацію ПАРЄ 1604 (2003) 1, прийнята на 870-й зустрічі заступників міністрів 2 квіт. 2004 р. // (Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 68-69.

Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В.Я. Тацій, О.В. Петришин, Ю.Г. Барабаш та ін. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Х.: Право, 2011. – 1128 с.

Науково-практичний коментар до Закону України “Про прокуратуру” / упоряд. Т. В. Варфоломеєва, С. В. Гончаренко // Зб. нормат. актів. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 320 с.

Організація судових та правоохоронних органів: підруч. для студ. юрид. спеціальностей вищ. навч. закладів / І.Є. Марочкін, Н.В. Сібільова, В.П. Тихий та ін. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Х.: Одісей, 2011. – 376 с.

Тацій В.Я. Прокуратура в системі поділу влади / В.Я. Тацій // Вісн. прокуратури. – 1999. – № 2. – С. 29.

Косюта М.В. Прокуратура України: навч. посіб. / М.В. Косюта. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2010. – 404 с.

Полянський Ю.Є. Основні проблеми формування прокурорської системи України / Ю.Є. Полянський // Конституційні аспекти судової реформи: матеріали наук.-практ. конф., 26-27 черв. 2008 р. – Х.: Право, 2008. – С. 136-141.

Марочкін І.Є. Місце прокуратури в системі органів державної влади та її функціональне призначення / І.Є. Марочкін // Там же. – С. 141-145.

Лапкін А.В. Конституційно-правовий статус прокуратури України і міжнародний досвід / А.В. Лапкін // Другі конституційні читання: зб. тез наук. доп. і повідомл. міжнар. наук. конф. – Х.: Права людини, 2009. – С. 270-272.

Сухонос В. Виникнення і розвиток інституту прокуратури / В. Сухонос // Право України. – 2001. – № 8. – С. 103-107.

Тема 2. Правові основи діяльності прокуратури України

П л а н

1. Конституційні основи діяльності прокуратури України.
2. Закон України “Про прокуратуру” як основне джерело правового забезпечення органів прокуратури.
3. Процесуальне законодавство та інші законодавчі акти.
4. Рішення Конституційного Суду України.
5. Підзаконні акти.
6. Відомчі акти Генерального прокурора України.
7. Міжнародно-правові стандарти діяльності прокуратури.

З а в д а н н я

1. Назвіть серед перелічених нижче правові джерела діяльності прокуратури України. Обґрунтуйте свій вибір.

Конституційний договір між Президентом України і Верховною Радою України від 1995 р.; Кримінальний процесуальний кодекс України; Закон України “Про Державний бюджет України”, Закон України “Про оптові ринки сільськогосподарської продукції”, Рекомендація ПАРЕ “Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону”; Договір між Україною та Федеративною Республікою Бразилія про довгострокове співробітництво щодо використання ракети-носія “Циклон-4” на пусковому центрі Алкантара; Наказ Генерального прокурора України “Про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України”; Рішення Конституційного Суду України від 22.06.2004 р. №13-рп/2004 (справа про Дисциплінарний статут прокуратури України); Рішення Конституційного Суду РФ “Про участь прокурора в кримінальному переслідуванні”; постанова Пленуму Верховного Суду України “Про практику застосування судами запобіжного заходу у вигляді взяття під варту”; Інструкція МВС “Про порядок приймання, реєстрації і вирішення заяв і повідомлень про злочини”.

2. Наказом Генерального прокурора України на прокуратуру покладається функція нагляду за додержанням законів при проведенні досудового розслідування. Передбачено розподіл обов'язків з виконання цієї функції та повноваження прокурорів при її здійсненні.

Оцініть правомірність такого акта. Які правові наслідки для підпорядкованих прокурорів він створює? Яке місце в системі нормативно-правових актів з питань прокурорської діяльності займають накази Генерального прокурора України?

Список нормативних актів та літератури

Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. (зі змін. від 30.09.2010 р.)

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. // Там же. – 1992. – № 6. – Ст. 56.

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Там же. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446.

Рішення Конституційного Суду України № 13-рп/2004 від 22.06.2004 р. (справа про Дисциплінарний статут прокуратури України) // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 26. – С. 47.

Рішення Конституційного Суду України № 10-рп/2007 від 25.10.2007 р. (справа щодо офіційного тлумачення положень ч. 4 ст. 50 Закону України “Про прокуратуру”) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9923>. – Заголовок з екрана.

Рішення Конституційного Суду України № 5-рп/2008 від 02.04.2008 р. (справа щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 122 Конституції України, ч. 3 ст. 2 Закону України “Про

прокуратуру”) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9953>. – Заголовок з екрана.

Про роль державного обвинувачення в системі кримінального правосуддя: Рекомендація R (2000) 19 Комітета Міністрів державам-членам Ради Європи, прийнята 6 жовт. 2000 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 55-64.

Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону [Електрон. ресурс]: Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради Європи 1604 (2003) 1, схвалена Постійним комітетом від імені Асамблеї 27 трав. 2003 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Там же. – С. 65-67.

Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону: Відповідь Комітету Міністрів Ради Європи на Рекомендацію ПАРС 1604 (2003) 1, прийнята на 870-й зустрічі заступників міністрів 2 квіт. 2004 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Там же. – С. 68-69.

Європейські керівні принципи з етики і поведінки для прокурорів: Будапештські керівні принципи, прийняті на 6-й конф. ген. прокурорів країн Європи 31.05.2005 р., Будапешт) // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Там же. – С.70-74.

Стандарти професійної відповідальності, основні обов’язки і права прокурорів [Електрон. ресурс]: прийняті Міжнародною Асоціацією Прокурорів (МАП) 23 трав. 1999 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Там же. – С. 75-79.

Косюта М.В. Перспективи реформування законодавства про прокуратуру / М.В. Косюта // Вісн. прокуратури. – 2007. – № 7. – С. 12-17.

Полянський Ю. Закон України “Про прокуратуру”: чергова спроба реформування та реальність її перспектив / Ю. Полянський // Там же. – 2008. – № 10. – С. 26-32.

Тема 3. Принципи організації та діяльності органів прокуратури України

П л а н

1. Поняття, значення та система принципів організації та діяльності прокуратури України.
2. Зміст принципів організації та діяльності органів прокуратури:
  - 1) принцип єдності прокурорської системи;
  - 2) принцип централізації;
  - 3) принцип незалежності;
  - 4) принцип гласності;
  - 5) принцип позапартійності;
  - 6) принцип законності;
  - 7) принцип колегіальності та єдиноначальності в органах прокуратури;
  - 8) принцип публічності;
  - 9) інші принципи діяльності прокуратури.

З а в д а н н я

3. У наказі Генерального прокурора України від підпорядкованих йому прокурорів вимагалось:

1) забезпечити нагляд за додержанням законів передусім у діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, контролюючих та правоохоронних органів;

2) при здійсненні нагляду керуватися, насамперед, цим та іншими наказами Генерального прокурора України, а в частині, неврегульованій ними, – іншими актами законодавства;

3) віддавати пріоритетне значення захисту прав представників національних меншин, малозабезпечених, безпартійних та співробітників суду і правоохоронних органів.

4) при виявленні порушень закону інформувати про це відповідні контролюючі та правоохоронні органи, не вживаючи заходів реагування.

5) встановити особливий доступ до інформації, що стосується наглядової діяльності в цьому напрямку.

Оцініть відповідність такого наказу Генерального прокурора України принципам організації і діяльності прокуратури України. Які правові наслідки тягне порушення принципів організації і діяльності прокуратури?

4. Прокурор області видав розпорядження, яке забороняло прокурорсько-слідчим працівникам давати коментарі і поширювати будь-які відомості по кримінальній справі з вбивства інкасаторів без попереднього узгодження з прес-службою прокуратури області.

Чи було цим розпорядженням порушено принцип гласності в діяльності органів прокуратури України? Відповідь обґрунтуйте. Які обмеження принципу гласності встановлені законодавством?

5. Слідчий прокуратури Є.А. Шпак напередодні виборів виявив бажання стати депутатом обласної ради. За порадою з цього приводу він звернувся до керівництва. Районний прокурор попередив, що подібне рішення протирічить принципу деполітизації прокуратури, крім того ним порушуються вимоги щодо несумісності, а отже, Є.А. Шпаку доведеться звільнитися з органів прокуратури. Слідчий заперечив, указавши, що такі вимоги обмежують його конституційне право обирати і бути обраним.

Вирішіть суперечку. Чи можуть прокурорсько-слідчі помічники бути депутатами рад різних рівнів? У чому полягає зміст принципу деполітизації? Які вимоги щодо несумісності встановлено для працівників органів прокуратури?

6. Прокурор області в телефонній розмові вимагав від районного прокурора провести перевірку і порушити кримінальну справу проти керівництва приватного підприємства, розташованого на території району. Районний прокурор відмовився виконувати цю вказівку, вважаючи, що підстав для таких заходів немає. Натомість прокурор області наполягав на її виконанні й поставив питання про притягнення районного прокурора до дисциплінарної відповідальності, бо той порушує прин-

цип централізації органів прокуратури і підпорядкування прокурорів.

Висловіть власну думку щодо позицій сторін у спорі. В чому полягає принцип централізації органів прокуратури? Які обмеження у ньому існують?

Список нормативних актів та літератури

Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (зі змін. від 30.09.2010 р.).

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Про організацію роботи органів прокуратури України з реалізації принципу гласності: наказ Генерального прокурора України № 11 від 14.07.2006 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін). – Х.: Право, 2011. – С. 259-263.

Мичко М. Про основні принципи організації прокуратури / М. Мичко, Н. Голова // Право України. – 2000. – № 12. – С. 74-77.

Черв'якова О. Забезпечення принципу гласності в діяльності органів прокуратури / О. Черв'якова // Вісн. прокуратури. – 2001. – № 2. – С. 90-93

Михайленко Г.В. Поняття, значення принципів організації та діяльності прокуратури / Г.В. Михайленко, В. Малюга // Там же. – № 3. – С. 22-27.

Лакізюк В. Гласність в системі принципів організації та діяльності прокуратури України / В. Лакізюк, Г.В. Михайленко, В. Малюга // Там же. – № 4. – С. 16-21.

Малюга В. Система принципів організації та діяльності прокуратури: суть, класифікація / В. Малюга // Там же. – № 6. – С. 31-36.

Молованюк В. Гласність – важливий принцип діяльності прокуратури / В. Молованюк // Там же. – 2003. – № 1. – С. 126-128.

Жоган Р. Шляхи демократизації принципу єдиної централізованої системи прокуратури в Україні / Р. Жоган // Там же. – 2008. – № 12. – С. 62-69.

Тема 4. Система та структура органів прокуратури України

П л а н

1. Система органів та установ прокуратури України.
2. Структура органів прокуратури:
  - 1) Генеральна прокуратура України;
  - 2) прокуратура Автономної Республіки Крим та прокуратури областей;
  - 3) прокуратури міст та районів;
  - 4) спеціалізовані прокуратури.

З а в д а н н я

7. Указом Президента України у структурі Генеральної прокуратури України було утворено ще одну посаду першого заступника Генерального прокурора і на неї було призначено К.В. Латиш. Цим же Указом було визначено, що до складу колегії Генеральної прокуратури України входить міністр внутрішніх справ. На виконання цього Указу Генеральний прокурор видав розпорядження, що до складу колегій обласних прокуратур включаються керівники відповідних територіальних управлінь МВС.

Чи має Президент такі повноваження? Який порядок призначення керівного складу Генеральної прокуратури України? Хто визначає структуру Генеральної прокуратури України? Як формуються колегії органів прокуратури різних рівнів?

8. *Визначте, до якого виду (територіальна чи спеціалізована) та рівня системи органів прокуратури належить кожен із зазначених нижче органів.*

Прокуратура м. Києва; Головне слідче управління ГПУ; Запорізька природоохоронна прокуратура; прокуратура м. Вінниці; відділ роботи з кадрами прокуратури м. Севастополя; прокуратура центрального регіону; Куп'янська міжрайонна

прокуратура; Національна академія прокуратури України; Дніпровська екологічна прокуратура.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України. – К.: [б. в.], 1996. – Ст. 121-123.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 1 від 26.12.2011 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про особливості організації роботи прокуратур міст з районним поділом [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України №1/2гн від 30.12.2010 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Науково-практичний коментар до Закону України “Про прокуратуру”: зб. нормат. актів / упоряд. Т.В. Варфоломеева, С.В. Гончаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 320 с.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. з організації роботи в міських, районних прокуратурах / П.М. Каркач. – Х.: Право, 2008. – 352 с.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Х.: Право, 2011. – 264 с.

Мичко М. Про розмежування компетенції між вищестоящими і нижчестоящими органами прокуратури / М. Мичко // Право України. – 2000. – № 10. – С.71-75.

Лапкін А. До питання про визначення правового становища прокуратур міст з районним поділом / А. Лапкін // Вісн. прокуратури. – 2012. – № 4-5. – С. 145-152.

Тема 5. Організація роботи в органах прокуратури України

П л а н

1. Поняття, завдання та принципи організації роботи в органах прокуратури.
2. Інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорської діяльності.
3. Планування роботи в органах прокуратури.
4. Організація особистої роботи в органах прокуратури.
5. Облік та звітність в органах прокуратури.
6. Контроль виконання в органах прокуратури.

Завдання

9. У прокуратурі району працює сім оперативних працівників.

Як необхідно розподілити службові обов'язки між працівниками прокуратури? Складіть проект наказу про розподіл службових обов'язків та план роботи прокуратури.

10. У наказі про розподіл службових обов'язків прокурор міста постановив, що особистий прийом громадян здійснюється виключно першим заступником прокурора міста. Було вказано, що працівники прокуратури міста не мають права взаємно замінювати один одного. Крім того, на О.М. Петрик, яка є молодим спеціалістом, було покладено здійснення нагляду за органами, які провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, підтримання державного обвинувачення, кодифікацію законодавства та ведення статистики.

Проаналізуйте наведені положення Наказу про розподіл службових обов'язків у прокуратурі міста. Висловіть пропозиції щодо його удосконалення. Що необхідно враховувати при розподілі обов'язків? Назвіть принципи розподілу обов'язків.

11. Актом Кабінету Міністрів України було встановлено, що в період з 1 по 8 січня працівники державних органів і установ перебуватимуть на різдвяних канікулах. Ці дні вони від-

працюватимуть протягом січня-лютого маючи один вихідний день на тиждень. Однак у зв'язку з великим обсягом роботи прокуратура району працювала без новорічних і різдвяних свят. Прокурор попередив, що за невихід на роботу по суботах січня-лютого співробітники прокуратури нестимуть дисциплінарну відповідальність.

Оцініть ситуацію. Чи можуть співробітники прокуратури вимагати компенсації за відпрацьовані вихідні і святкові дні? Яке значення для організації роботи в органах прокуратури мають норми трудового законодавства?

Список нормативних актів та літератури

Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 1 від 26.12.2011 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про затвердження Інструкції з діловодства в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 18 від 01.04.2010 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.39085.0>. – Заголовок з екрана.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. з організації роботи в міських, районних прокуратурах / П.М. Каркач. – Х.: Право, 2008. – 352 с.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Х.: Право, 2011. – 264 с.

Якимчук М.К. Проблеми управління в органах прокуратури України: теорія і практика: моногр. / М.К. Якимчук. – К.: Ін-т держави і права НАН України, 2001. – 440 с.

Давиденко Л. Організація роботи міської (районної) прокуратури / Л. Давиденко, П. Каркач // Вісн. прокуратури. – 2002. – № 3. – С. 128.

Серета Г. Концептуальні засади наукового забезпечення інформатизації прокуратури / Г. Серета, І. Рогатюк, В. Цимбалюк // Вісн. прокуратури. – 2006. – № 5. – С. 14-19.

Сухонос В. Планування роботи в органах прокуратури / В. Сухонос // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 9. – С. 8-13.

Т е м а 6. Служба в органах прокуратури України. Кадри органів прокуратури України

П л а н

1. Поняття служби в органах прокуратури. Правове становище прокурорських працівників.
2. Вимоги, що пред'являються до кадрів органів прокуратури.
3. Організація роботи з молодими спеціалістами. Стажування в органах прокуратури.
4. Атестація прокурорських працівників.
5. Класні чини працівників органів прокуратури.
6. Заохочення та дисциплінарна відповідальність прокурорських працівників.
7. Матеріальне та соціальне забезпечення працівників прокуратури.

З а в д а н н я

12. У прокуратурі Закарпатської обл. є вакантна посада помічника прокурора Хустського р-ну. На неї претендують: Орос В.В., випускник Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого” поточного року, який навчався за направленням прокуратури області, однак не має досвіду роботи; А.В. Міленко, який має диплом бакалавра права і стаж практичної роботи в галузі права три роки; О.В. Лесів, який має вищу юридичну освіту, працює юрисконсультом, але є інвалідом дитинства по зору.

Кого з названих осіб доцільно прийняти на роботу до

органів прокуратури і які підстави для відмови іншим? Назвіть вимоги, що пред'являються до осіб, які призначаються на посаду прокурорсько-слідчих працівників.

13. Наказом прокурора Львівської обл. за поданням начальника відділу роботи з кадрами на посаду прокурора Перемишлянського р-ну було призначено О.В. Татарченка, 23-х років, прийнятого на роботу в органи прокуратури в минулому році. Одночасно за сумлінне і зразкове виконання службових обов'язків, ініціативу та оперативність у роботі О.В. Татарченку прокурором області було достроково присвоєно черговий класний чин – юрист 2-го класу.

Чи правомірним є наказ прокурора області? Які вимоги до осіб, що призначаються на посади прокурора району, області та порядок їх призначення? Назвіть підстави та порядок заохочення прокурорсько-слідчих працівників.

14. Стажист Куп'янської міжрайонної прокуратури О.Р. Башук після проходження 2,5 місяців стажування була направлена прокурором для участі у судовому розгляді кримінальної справи в суді. Адвокат обвинуваченого А.І. Козловський висунув заперечення проти її участі у справі з підстав того, що стажист органів прокуратури не володіє належними процесуальними повноваженнями.

Яке рішення має прийняти суддя? Охарактеризуйте правовий статус стажистів в органах прокуратури України.

Список нормативних актів та літератури

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 53. – С. 793.

Дисциплінарний статут прокуратури України: затв. постановою Верхов. Ради України // Там же. – 1992. – № 4. – Ст. 15.

Положення про класні чини працівників органів прокуратури України: затв. постановою Верховної Ради України // Там же. – 1992. – № 4. – Ст. 14.

Про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 2гн від 15.12.2011 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про затвердження Порядку прийняття Присяги працівника прокуратури та заходи щодо його виконання [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 5 від 21.01.2011 р. – Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua/druk.php?name=353813-21012011-0.txt>. – Заголовок з екрана.

Положення про порядок стажування в органах прокуратури України: затв. наказом Генерального прокурора України № 80 від 30.12.2009 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 175-183.

Положення про порядок проведення атестації прокурорсько-слідчих працівників органів прокуратури України [Електрон. ресурс]: затв. наказом Генерального прокурора України № 2958ц від 12.09.2005 р. – Режим доступу: <http://www.yur-info.org.ua/doc/250550.jsp>. – Заголовок з екрана.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. з організації роботи в міських, районних прокуратурах / П.М. Каркач. – Х.: Право, 2008. – 352 с.

Маслохутдинов З. Трудовые права работников прокуратуры / З. Маслохутдинов, Т. Нестерова // Законность. – 2004. – № 2. – С. 34-38.

Тимофеев В. Прокуратуре – лучшие кадры / В. Тимофеев // Там же. – 2005. – № 9. – С.19-22.

Сухонос В. Залежність службової кар'єри від оцінки рівня професійної діяльності кадрів органів прокуратури / В. Сухонос // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 7. – С. 29-34.

Толочко О. Дисциплінарна відповідальність прокурорів: недоліки правового регулювання / О. Толочко, С. Подкопаєв // Юрид. журн. – 2006. – № 6. – С. 65-68.

Тема 7. Етика прокурорської діяльності

П л а н

1. Європейські стандарти по етиці та поведінці для прокурорів.
2. Основні засади професійної етики юристів України.
3. Етикет поведінки прокурорів.
4. Моральні якості, необхідні для прокурорсько-слідчого працівника.

З а в д а н н я

15. У володінні прокурора області Є.О. Струкова знаходяться: три квартири в центрі міста; два заміських будинки, розташовані на земельних ділянках загальною площею 6,5 га; декілька автомобілів, у тому числі “Porsche Cayenne Turbo”, “Mercedes CLS-Class 500 AT”, BMW X6 та ін. На запитання, звідки в нього такі статки, він пояснює, що це частково є подарунками знайомих і родичів, а частково – придбане на кошти 20-річного сина бізнесмена.

Чи вбачається в даній ситуації порушення етичних вимог до прокурорських працівників? Чи є підстави для притягнення прокурора до юридичної відповідальності?

16. Савченко, який у прийомний день і час прийшов на прийом до прокурора району, був змушений чекати прокурора протягом чотирьох годин. Спочатку секретарка повідомила, що у прокурора невідкладні справи, пов’язані з розслідуванням резонансного злочину. Пізніше, коли Савченко звернув увагу, що до кабінету прокурора заходять помічники і слідчі з квітами і подарунками, йому сказали, що прокурор святкує день народження, тому сьогодні його краще не турбувати і прийти іншим разом. Однак Савченко виявив наполегливість і вирішив чекати далі. Коли прокурор вийшов з кабінету, Савченко звернувся до нього, і у відповідь почув лайку. Прокурор з компанією поїхали

до ресторану, а Савченко залишив прокуратуру з глибоким розчаруванням в усій прокурорській системі нашої держави.

Висловіть власну думку з приводу ситуації, що склалася. Чи відповідала поведінка прокурора району та інших працівників етиці прокурорської діяльності? Куди може звернутися Савченко і які заходи відповідальності можуть бути застосовані до прокурора району?

Список нормативних актів та літератури

Європейські керівні принципи з етики і поведінки для прокурорів (Будапештські керівні принципи): прийняті на 6-й конф. ген. прокурорів країн Європи 31 трав. 2005 р., Будапешт) // (Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 70-74.

Стандарти професійної відповідальності, основні обов'язки і права прокурорів: прийняті Міжнародною Асоціацією Прокурорів (МАП) 23 квіт. 1999 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Там же. – С. 75-79.

Кодекс поведення должностных лиц по поддержанию правопорядка: принят Резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН 34/169 от 17 дек. 1979 р. / уклад.: В.С. Семенов, О.Н. Ярмаиш та ін. // Права людини. Зб. док. – Х.: Ун-т внутр. справ, 1997. – С. 155-159.

Про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 2гн від 15.12.2011 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Кодекс професійної етики і поведінки прокурора: Проект від 31.05.2005 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://uap.org.ua/ua/activity.html>. – Заголовок з екрана.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Х.: Право, 2011. – 264 с.

Толочко О. Професійна поведінка (етика) прокурорів: проблеми нормативного регулювання / О. Толочко, С. Подкопаєв // Юрид. журн. – 2006. – № 4. – С. 52-54.

Чефранов А. Оцінки та цінності в нормативному регулюванні прокурорської діяльності / А. Чефранов // Вісн. прокуратури. – 2001. – № 2. – С. 18-23.

Шинальський О. Прийняття Кодексу професійної етики та поведінки прокурора – невідкладна вимога часу / О. Шинальський // Там же. – 2008. – № 7. – С. 9-15.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Т е м а 8. Нагляд за додержанням і застосуванням законів

П л а н

1. Сутність, предмет та завдання прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів.
2. Правові основи нагляду за додержанням і застосуванням законів.
3. Повноваження прокурора по виявленню та усуненню порушень законів.
4. Акти прокурорського реагування на виявлені порушення законів.
5. Організація роботи прокурора по нагляду за додержанням і застосуванням законів.

Завдання

17. Розгляньте акт прокурорського реагування.

Директору ТОВ “Меджик”
М.П. Соболю

П Р И П И С **Про усунення порушень закону**

м. Харків

20 листопада 2010 р.

Прокуратурою Київського р-ну м. Харкова проведено перевірку додержання вимог Закону України “Про оренду державного та комунального майна” з приводу своєчасної сплати оренди державного майна ТОВ “Меджик”.

Перевіркою встановлено, що ТОВ “Меджик” згідно з договором оренди державного майна № 581-Н від 22.04.2007 р. використовує приміщення за адресою м. Харків, вул. Пушкінська, 11/13, загальною площею 305, 4 м², за що повинно щомісячно, незалежно від результатів господарської діяльності, сплачувати орендну плату. Однак, порушуючи умови договору, ТОВ “Меджик” має заборгованість по сплаті орендної плати за 10 міс. на загальну суму 17 654 грн.

Таке порушення є підставою для визнання зазначеного договору в порядку ст. 26 Закону України “Про оренду державного та комунального майна” недійсним і, як наслідок – повернення майна до регіонального відділення Фонду державного майна України по Харківській обл.

Враховуючи, що порушення вимог Закону України “Про оренду державного та комунального майна” має очевидний характер і завдає істотної шкоди інтересам держави (призводить до ненадходження коштів до бюджету), і керуючись ст. 22 Закону України “Про прокуратуру”,

Негайно вжити заходів щодо погашення заборгованості за оренду приміщення, сплатити вказану вище суму на рахунок регіонального відділення Фонду державного майна України по Харківській обл.

Заступник прокурора
Київського р-ну м. Харкова
радник юстиції

Д.П. Євтеєва

Притис: Отримано (дата). Роз'яснено право на оскарження вищому прокурору або в суді. (підпис)

Чи відповідає цей акт прокурорського реагування вимогам Закону “Про прокуратуру”?

18. Харківською міжрайонною прокуратурою в порядку нагляду за додержанням та застосуванням законів проведена перевірка додержання посадовими особами Харківського РВ ГУМВС України в Харківській обл. вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Перевіркою встановлено, що за поточний період 2011 р. співробітниками Харківського РВ ГУВС України в Харківській обл. не виявлено жодного факту легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Враховуючи, що доволі чисельна кількість співробітників Харківського райвідділу міліції, яких налічується більше 200 співробітників, не змогли виявити жодного факту легалізації злочинних доходів, хоча саме працівники міліції за своїми обов'язками при здійсненні перевірок мають вивчати фінансово-економічний стан відповідних підприємств, встановлювати джерела їх доходів, напрямки товарно-грошових потоків, дотримання вимог чинного законодавства, прокурор вніс до Харківського РВ ГУМВС вимогу, в якій вимагав негайно виявити факт легалі-

зації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та порушити за цим фактом кримінальну справу.

Оцініть доцільність і провмірність даного акта прокурорського реагування в цій ситуації. Запропонуйте свій варіант розв'язання проблеми.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 141.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793 (зі змін.).

Про державну службу: Закон України від 23.03.1998 р. // Там же. – 1998. – № 36 – 37. – Ст. 243 (зі змін.).

Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 1 від 26.12.2011 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про організацію правозахисної діяльності органів прокуратури України: наказ Генерального прокурора України № 3гн від 12.04.2011 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 184-190.

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. / за ред. І.Є. Марочкіна, П.М. Каркача. – Х.: Одиссей, 2005. – 240 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. / за ред. М.Й. Курочки, П.М. Каркача. – Луганськ: РВВ ЛІАВС, 2004. – 248 с.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – 264 с.

Бабкова В.С. Организационно-правовые проблемы контроля в прокурорской деятельности / В.С. Бабкова. – Х.: Легас, 2001. – 175 с.

Руденко М. Наглядова функція прокуратури та її закріплення у новій редакції Закону України “Про прокуратуру” / М. Руденко // Вісн. прокуратури. – 2010. – № 4. – С.12-18.

Т е м а 9. Організація перевірок за додержанням та застосуванням законів

П л а н

1. Поняття та зміст перевірок за додержанням та застосуванням законів.
2. Методика прокурорської перевірки: поняття і зміст.
3. Методика проведення прокуратурою перевірок з окремих пріоритетних напрямків додержання законодавства.

З а в д а н н я

19. Прокурор району, перевіряючи законність актів, виданих головою районної державної адміністрації, виявив розпорядження, яким керівникам усіх підприємств району було заборонено вивіз продукції підприємств за межі району без спеціального дозволу.

Висловіть думки про законність даного акта райдержадміністрації.

20.

П О С Т А Н О В А **про порушення дисциплінарного провадження**

м. Харків

22 жовтня 2010 р.

Прокурор Київського р-ну м. Харкова старш. радник юстиції О.А. Панасюк, розглянувши матеріали перевірки за зверненням начальника слідчого відділу Київського РВ ХМУ УМВС України в Харківській обл.,

ВСТАНОВИВ:

21.07.2010 р. до комунального підприємства “Міськ-проект” надійшов запит старш. слідчого (слідчого відділу Київського РВ ХМУ УМВС України в Харківській обл.) ПІБ про надання інформації у зв’язку з розслідуванням кримінальної справи стосовно технічної документації на земельні ділянки по пров. Ельбрусському, 13-А м. Харкова.

Виконання даного запиту директором підприємства в той же день було доручено начальнику сектора ПІБ та головному архіваріусу ПІБ за резолюцією “Прошу підготувати исчерпуючу інформацію”. Проте вказаними посадовими особами вона не була підготовлена, і відповідь старш. слідчого (слідчого відділу Київського РВ ХМУ УМВС України в Харківській обл.) своєчасно не була надана.

Зазначене свідчить про неналежне виконання своїх службових обов’язків з боку начальника сектора ПІБ та головного архіваріуса ПІБ, в обов’язки яких входить підготовка необхідних матеріалів, пов’язаних з роботою сектора, а також своєчасне виконання доручень керівництва, надання послуг відповідно до встановлених строків.

Крім того, вказаними вище посадовими особами підприємства допущено порушення вимог ст. 6 Закону України “Про міліцію”, згідно з якою державні органи, громадські об’єднання, службові особи зобов’язані сприяти міліції в охороні громадського порядку і боротьбі зі злочинністю.

На підставі викладеного, керуючись ст. 24 Закону України “Про прокуратуру”,

ПОСТАНОВИВ:

1. Порушити дисциплінарне провадження стосовно посадових осіб комунального підприємства “Міськпроект”: начальника сектора ПІБ та головного архіваріуса ПІБ, які допустили порушення вимог чинного законодавства при розгляді запиту старш. слідчого (слідчого відділу Київського РВ ХМУ УМВС в Харківській обл.) відповідно до технічної документації на земельні ділянки по пров. Ельбрусському, 13-А м. Харкова.

2. Постанову для виконання направити директору КП “Міськпроект” ПІБ.

Постанова підлягає розгляду в десятиденний строк після

її надходження, про що повідомити прокурора району, надавши йому копію наказу.

Прокурор Київського р-ну м. Харкова,
старш. радник юстиції

О.А. Панасюк

Висловіть думку про законність даного акта прокурора.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 141.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793 (зі змін.).

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студ. / за ред. І.Є. Марочкіна, П.М. Каркача. – Х.: Одіссей, 2005. – 240 с.

Про організацію правозахисної діяльності органів прокуратури України: наказ Генерального прокурора України № 3гн від 12.04.2011 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 184-190.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П.М. Каркач. – Х.: Право, 2008. – 352 с.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Там же. – 264 с.

Т е м а 10. Прокурорський нагляд за додержанням законів про права і свободи неповнолітніх

П л а н

1. Завдання прокурорського нагляду за додержанням законів про права і свободи неповнолітніх.
2. Нагляд за додержанням законів про захист майнових і особистих прав неповнолітніх.
3. Нагляд за додержанням законів, спрямованих на попередження правопорушень неповнолітніх.

4. Нагляд за додержанням прав неповнолітніх при проведенні досудового слідства.
5. Захист прокуратурою прав неповнолітніх у порядку цивільного судочинства.
6. Нагляд за законністю поміщення дітей і підлітків до спеціальних установ для неповнолітніх

Завдання

21. Під час перевірки прокуратурою райвідділу міського управління МВС України виявлено, що неповнолітній Петренко, якому виповнилось 15 років, визнаний винним у вчиненні дрібного хуліганства, і на підставі ст. 173 КУпАП начальником райвідділу винесено постанову про стягнення у вигляді попередження.

Чи відповідає ця постанова чинному законодавству? Якщо є підстави для втручання прокурора, складіть акт прокурорського реагування.

22. На ім'я прокурора надійшла заява від голови Мачухівської сільської ради про факт ухилення В.А. Салімона від виконання батьківських обов'язків. Під час перевірки було встановлено, що В.А. Салімон, 1966 року народження, має семеро неповнолітніх дітей. Мати – І.В. Салімон померла 07.02.10. Згідно з характеристикою Мачухівської сільської ради В.А. Салімон проживає без реєстрації, зловживає спиртними напоями, постійного заробітку та власного житла не має, участі у навчанні та вихованні дітей не бере, матеріально не підтримує, не цікавиться їх життям та здоров'ям. Діти весь цей час фактично проживають у тітки О.А. Хвостенко, не відвідують школу, хворіють на педикульоз.

Яке рішення має прийняти прокурор? В якому порядку можливий захист прав неповнолітніх у даній ситуації?

Список нормативних актів та літератури

Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних (Пекинские правила) // Международные акты о правах человека. – М.: НОРМА-ИНФРА, 1998. – С. 284-305.

Конвенция о правах ребенка // Там же. – М.: НОРМА-ИНФРА, 1998. – С. 306-323.

Сімейний кодекс України // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.

Про особливості правозахисної діяльності органів прокуратури щодо захисту прав і свобод дітей: наказ Генерального прокурора України № 3/1 гн від 21.06.2011 // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін). – Х.: Право, 2011. – С. 191-195.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П.М. Каркач. – Там же, 2008. – 352 с.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Там же, 2011. – 264 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студ. / за ред. І.Є. Марочкіна, П.М. Каркача. – Х.: Одиссей, 2005. – 240 с.

Т е м а 11. Робота прокурора зі зверненнями громадян

П л а н

1. Сутність та завдання розгляду звернень в органах прокуратури.
2. Організація розгляду звернень в органах прокуратури.
3. Аналіз стану роботи із зверненнями громадян.
4. Нагляд за застосуванням законодавства про звернення громадян.

Завдання

23. Прокуратурою міста у виконкомі міської ради було проведено перевірку виконання Закону України “Про звернення громадян”, якою встановлено, що у виконкомі нерегулярно ведеться прийом громадян, відсутній графік їх прийому, звернення громадян, що надходять до виконкому, розглядаються з порушенням строків, журнали особистого прийому громадян керівниками структурних підрозділів міськвиконкому не ведуться, мають місце випадки, коли звернення громадян розглядаються тими службовими особами, на дії яких подана скарга.

Як має діяти прокурор? Підготуйте проект акта прокурорського реагування.

Список нормативних актів та літератури

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Про організацію роботи з розгляду і вирішення звернень та особистого прийому в органах прокуратури України: наказ Генерального прокурора України № 9 гн від 21.06.2011 // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін). – Х.: Право, 2011. – С. 248-250.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Там же. – 264 с.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П.М. Каркач. – Там же, 2008. – 352 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студ. / за ред. І.Є. Марочкіна, П.М. Каркача. – Х.: Одиссей, 2005. – 240 с.

Шевченко Є.О. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: моногр. / Є.О. Шевченко. – Х.: [б.в.] 2009. – 181 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Тема 12. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність

П л а н

1. Поняття, предмет та завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.
2. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.
3. Організація роботи по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

З а в д а н н я

24. Під час процесуального керівництва досудовим розслідуванням кримінальної справи прокурор району виявив, що з боку оперативного підрозділу кримінальної міліції відсутні клопотання про проведення розшукових дій, які, на його думку, були необхідними. У зв'язку із цим він витребував для перевірки оперативно-розшукову справу, а також супутні реєстраційні, облікові, звітні та інші відомості щодо здійснення оперативно-розшукових заходів відповідним оперативним підрозділом кримінальної міліції.

Дайте правову оцінку діям прокурора у даній ситуації.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 141.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 (зі змін.

та допов.) // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 7 квіт. 2011 р. // Там же. – 2011. – № 40. – Ст. 404.

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1990. – № 4. – Ст. 20.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана.

Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність: наказ Генерального прокурора України № 4/1 гн від 19.09.2005 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 204-210.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. / за ред. І.Є. Марочкіна, П.М. Каркача. – Х.: Одиссей, 2005. – 240 с.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П.М. Каркач. – Х.: Право, 2008. – 352 с.

Т е м а 13. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство

П л а н

1. Предмет і завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство.
2. Правові основи нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство.
3. Повноваження прокурора під час нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство. Процесуальне керівництво досу-

- довим розслідуванням.
4. Прокурорський нагляд на початковому етапі кримінального провадження.
  5. Прокурорський нагляд за додержання законів при проведенні гласних і негласних слідчих (розшукових) дій.
  6. Нагляд за додержанням законів при повідомленні особі про підозру.
  7. Нагляд за додержанням законів при застосуванні запобіжного заходу – взяття під варту, а також продовженні строків тримання під вартою.
  8. Нагляд за законністю продовження строків досудового слідства, а також зупинення досудового слідства.
  9. Нагляд за законністю дій і рішень при закінченні досудового кримінального провадження.

Завдання

25. До чергової частини Київського РВ ХМУ УМВС у Харківській обл. звернувся мешканець м. Харкова Попов В.І. з повідомленням про те, що з його гаража викрадено автомашину ВАЗ-2107. Черговий запропонував Попову В.І. написати заяву, в якій викласти всі обставини події. Постраждалий відмовився писати заяву, стверджуючи, що для вирішення питання про порушення досудового розслідування досить його усної заяви. Черговий відмовився прийняти усну заяву.

Дайте правову оцінку діям чергового райвідділу міліції. Як у цій ситуації повинен відреагувати прокурор?

26. Під час досудового кримінального провадження прокурор відсторонив слідчого від проведення досудового розслідування з мотивів неефективного розслідування і провів досудове розслідування самостійно, користуючись повноваженнями слідчого.

Проаналізуйте наведену ситуацію з точки зору відповідності положенням КПК України.

27. Слідчий Дергачівського РВ УМВС України в Харківській обл. Сагайдачний П.П. при досудовому розслідуванні за підозрою касира банку Захарової Т.К. у вчиненні шахрайства шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки дійшов висновку про необхідність відсторонення Захарової Т.К. від займаної посади на строк 3 місяці, бо вона, працюючи і далі касиром, може продовжити злочинну діяльність.

Коли постанову про усунення з посади касира банку було підготовлено, слідчий звернувся до районного прокурора за санкцією.

Чи додержано процесуального порядку прийняття відповідного рішення? Яке рішення має прийняти прокурор?

28. У зв'язку з невстановленням місця знаходження Горунова, якому пред'явлено обвинувачення в розбійному нападі, слідчий після проведення всіх слідчих дій, які можливо виконати за відсутності Горунова, зупинив провадження у справі. Через 15 днів з'ясувалося, що Горунов перебуває в Н-ській обл. Не відновлюючи провадження у справі, слідчий допитав матір Горунова як свідка, а потім виїхав у Н-ську обл., затримав Горунова і особисто перепровадив його на місце досудового слідства, а потім відновив провадження у справі.

Оцініть законність дій слідчого. Яке рішення у справі повинен прийняти прокурор?

29. Під час досудового розслідування слідчий дійшов висновку про необхідність застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді застави, склав відповідне клопотання і звернувся до прокурора за погодженням. Після спливу 10 днів, не маючи відомостей про результати розгляду свого клопотання, слідчий направив його безпосередньо до слідчого судді, який прийняв рішення про застосування вказаного запобіжного заходу.

Дайте правову оцінку діям слідчого, прокурора і слідчого судді.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 141.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. (зі змін та доповн.) // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1990. – № 4. – Ст. 20.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана

Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 4гн від 19.09.2005 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/uid>. – Заголовок з екрана.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П.М. Каркач. – Х.: Право, 2008. – 352 с.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Х.: Право, 2011. – 264 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студ. / за ред. І.Є. Марочкіна, П.М. Каркача. – Х.: Одиссей, 2005. – 240 с.

Лапкін А.В. Роль прокурора у забезпеченні прав і законних інтересів потерпілого в кримінальному судочинстві України: моногр. / А.В. Лапкін. – Х.: Право, 2012. – 264 с.

Трагнюк Р.Р. Прокурорський нагляд за додержанням законів, що забезпечують права обвинуваченого: моногр. / Р.Р. Трагнюк. – Х.: Факт, 2004. – 200 с.

Тема 14. Підтримання державного обвинувачення в суді

П л а н

1. Поняття державного обвинувачення та завдання про-

- курора в судовому кримінальному провадженні.
2. Підготовка прокурора до участі в судовому розгляді.
  3. Повноваження прокурора, який підтримує державне обвинувачення в суді.
  4. Участь прокурора у підготовчому судовому провадженні.
  5. Участь прокурора в судовому слідстві.
  6. Промова прокурора в суді: структура і зміст.
  7. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді: підстави і правові наслідки. Зміна прокурором державного обвинувачення.
  8. Участь прокурора в оскарженні рішення суду в апеляційному, касаційному порядку.
  9. Дії прокурора по відновленню справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Завдання

30. У підготовчому судовому провадженні відносно М. за ст. 212, ч. 1 КК України (ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів) за участю прокурора С. було з'ясовано, що в судове засідання не з'явилися обвинувачений М. та його захисник Д.

Прокурор доповів про можливість призначення справи до судового розгляду, але суддя відклав її за відсутності зазначених вище учасників процесу.

Чи правильно вирішив суд? Яке можливе реагування прокурора?

31. Підсудному Павловичу в слідчому ізоляторі було вручено копію обвинувального висновку, складеного російською мовою, де повідомлено про день розгляду справи в суді. Павлович вперше заявив, що російською мовою він не володіє, рідною вважає українську і що його права були порушені протягом усього досудового слідства.

Як повинен діяти суд? Які запитання виникли у прокурора при підготовці до судового засідання, вивченні матеріалів

кримінальної справи?

32. При розгляді в суді справи Холодова, який обвинувачувався у вчиненні хуліганства і заподіянні тілесних ушкоджень за фактами, які мали місце у травні 2009 р., встановлено, що органами досудового слідства докази були викладені з посиленням на події 2008 р., а не на події 2009 р. Це знайшло своє повне підтвердження під час судового слідства. На цьому наполягали підсудний та його захисник.

Суд засудив Холодова за події 2008 р., хоча обвинувачення йому за ними не було пред'явлено.

Як прокурор повинен реагувати на вирок суду? Обґрунтуйте свою думку.

33. Місцевий суд N-ського р-ну м. N-ська у судовому засіданні по обвинуваченню Пальованого за ч. 2 ст. 296 встановив, що органом досудового слідства Пальований обвинувачувався у розпиванні спиртних напоїв у кафе “Квітка” 22 жовт. 2010 р. близько 15 год спільно зі своїми знайомими Л. та С., після чого, знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, Пальований грубо порушував громадський порядок із мотивів явної неповаги до суспільства, висловлювався нецензурно.

На умовляння офіціантів кафе не реагував, а, навпаки, погрожував застосуванням до них фізичної сили. Хуліганським діям Пальованого, які тривали протягом 30 хв, поклали край працівники міліції.

Дії Пальованого органами досудового слідства кваліфіковані за ст. 296 ч. 2 КК України, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке вчинено групою осіб.

У ході судового слідства по кримінальній справі доведено, що хуліганські дії Пальованого були скоєні з особливою зухвалістю у громадському місці й тривали протягом 30 хв, уперто не припинялись, а також були поєднані з опором працівникам міліції.

Яке завдання постало перед прокурором? Який документ він повинен скласти і в якому порядку він додається до справи? Підготуйте проект.

34. За обставинами справи по обвинуваченню Беланчук Н.В. у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України, 25 листопада 2011 р. о 22 годині між Беланчук Н.В. та її співмешканцем Пахолівецьким С.П., які перебували в стані алкогольного сп'яніння та знаходилися за місцем їх спільного проживання, на ґрунті особистих довготривалих неприязних відносин виникла сварка, в ході якої Беланчук Н.В. взяла на кухні зі столу кухонного ножа і нанесла ним удар у грудну клітку Пахолівецького С.П. В результаті Пахолівецький С.П. отримав тяжкі тілесні ушкодження, небезпечні для життя в момент заподіяння.

Допитана в ході судового розгляду справи підсудна Беланчук Н.В. свою вину у скоєнні інкримінованого діяння визнала частково. Повідомила, що ввечері 25.11.11. у них виник конфлікт, в ході якого Пахолівецький С.П. став звинувачувати її у тому, що вона гуляє та зраджує йому. Після того, як вона у відповідь сказала, щоб чоловік ішов від неї і не повертався, Пахолівецький С.П. побіг в її сторону, погрожуючи, що задушить. Тоді вона правою рукою схопила зі столу кухонний ніж та виставила у сторону чоловіка. Далі ніж увійшов у ліву частину грудної клітки Пахолівецького С.В., який впав на коліна, а підсудна вибігла з квартири.

Згідно з висновками судово-медичної експертизи № 640 від 31.12.2011 р. спричинення тілесних ушкоджень при падінні потерпілого з положення стоячи передньою частиною на клинок ножа та при самостійному настромленні потерпілого на лезо ножа, малоімовірне. Одночасно встановлено, що завдане потерпілому ушкодження у вигляді проникаючого поранення грудної клітки зліва, пошкодження лівого передсердя є небезпечними для життя в момент заподіяння.

Потерпілий по справі – Пахолівецький С.П. пояснив, що ввечері 25.11.11. він повернувся додому і побачив, що його співмешканка Беланчук Н.В. розпиває алкогольні напої разом із їхнім сусідом Вдовиченком С.В. При цьому вона знаходилася у стані алкогольного сп'яніння і була напіводягнена. На зауважен-

ня, зроблене Беланчук Н.В., вона відреагувала ненормативною лексикою і почала сварити його за те, що прийшов додому пізно. На прохання заспокоїтися Беланчук Н.В. взяла зі столу кухонний ніж і зі словами – “заспокойся навіки сам” – вдарила його у груди, після чого він втратив свідомість і нічого не пам’ятає.

Свідок по справі – Вдовиченко С.В. суду повідомив, що він є сусідом і близьким другом підсудної. У той день вони разом з Беланчук Н.В. випивали у її квартирі. Коли додому повернувся чоловік підсудної Сергій і став сваритись з нею, він пішов додому. Через деякий час він повернувся і побачив, що Сергій лежить посеред кухні обличчям донизу, а у Наталії була істерика. При цьому вона розповіла, що чоловік її душив, а вона вдарила його ножем.

Допитана в якості свідка лікар швидкої медичної допомоги Подолянко Ж.П. суду повідомила, що, будучи черговою, 25.11.11. виїжджала на виклик за місцем проживання підсудної. У квартирі на той момент знаходились жінка (тобто підсудна) та чоловік (Вдовиченко С.В.). Ще один чоловік знаходився на підлозі кухні, був непритомний та в області серця у нього було ножове поранення. Підсудна в той момент була в заціпенінні та повідомила, що потерпілий душив її, а вона, захищаючись, вдарила його ножем. Оглянувши підсудну, Подолянко Ж.П. не виявила на ній жодних слідів насильства.

За обставинами справи складіть проект обвинувальної промови прокурора.

Проведіть за наведеною фавулою ділову імітаційну гру у складі: суддя, секретар судового засідання, прокурор, захисник, підсудний, потерпілий, представник потерпілого, свідки, судовий експерт.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2>.

rada.gov.ua/laws/main/t21. – Заголовок з екрана.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 07.07.2010 р. – Х.: Право. – 2011. – 184 с.

Про організацію участі прокурорів у судовому розгляді кримінальних справ та підтримання державного обвинувачення: наказ Генерального прокурора України № 5гн від 19.09.2005 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://uazakon.com/documents/uid-1051.11120.0> – Заголовок з екрана.

Каркач П.М. Державне обвинувачення в суді – конституційна функція прокуратури / П.М. Каркач. – Х.: Право, 2007. – 207 с.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П.М. Каркач. – Там же, 2008. – 352 с.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Х.: Право, 2011. – 264 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студ. / за ред. І.Є. Марочкина, П.М. Каркача. – Х.: Одиссей, 2005. – 240 с.

Олійник О.Б. Прокурорська риторика: підруч. / О.Б. Олійник. – К.: Алеута, 2008. – 304 с.

Крючко Ю.І. Проблеми підтримання державного обвинувачення у справах про навмисні вбивства / Ю.І. Крючко. – Х.: Легас, 2000. – 248 с.

Вернидубов И.В. Проблемы поддержания государственного обвинения по законодательству Украины: автореф. дис... канд. юрид. наук / И.В. Вернидубов. – К., 1992. – 22 с.

Ковальова Я.О. Організаційно-правові основи відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Я.О. Ковальова. – Х., 2009. – 20 с.

Корж В. Ефективність підтримання державного обвинувачення: деякі питання теорії та практики / В. Корж // Вісн. прокуратури. – 2001. – № 3. – С. 71-74.

Лапкін А.В. Оцінка відмови прокурора від державного обвинувачення крізь призму принципів кримінального процесу України / А.В. Лапкін // Вісн. Луган. держ. ун-ту внутр. справ. – 2007. – Вип. 3. – С. 134-144.

Тема 15. Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді

П л а н

1. Сутність і завдання представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
2. Правові основи функції представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
3. Приводи та підстави представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
4. Форми представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
5. Повноваження прокурора при здійсненні представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.

Завдання

35. До прокуратури N-ського р-ну надходили звернення громадян, які працювали на приватному підприємстві “Буд-технологія”, щодо порушення їх права на працю, зокрема її оплату.

Перевіркою встановлено, що заробітна плата працівникам зазначеного підприємства виплачується з порушенням строків, передбачених ст. 115 КЗпП України.

Плясун працював на підприємстві столяром з квітня 2007 р. Йому станом на початок серпня 2011 р. не виплачувалась заробітна плата у розмірі 5000 грн, тим самим були грубо порушені конституційні права громадян на своєчасне отримання винагороди за труд (ст. 43 Конституції України).

До того ж Плясун звернувся до прокурора з позовною

заявою про стягнення заборгованості по заробітній платі і з проханням захистити порушені його конституційні права.

Усе це він пояснив тяжким матеріальним становищем, відсутністю спеціальних юридичних знань для особистого звернення до суду.

Яке рішення повинен прийняти прокурор? Чи є достатні підстави для представництва в суді інтересів Плясуна? Складіть проект позовної заяви чи проект відповіді прокурора Плясуну про відмову.

36. Прокуратурою N-ського р-ну проведено перевірку додержання вимог Закону України “Про оренду державного та комунального майна”. Як з’ясувалось, згідно з договором оренди нежитлового приміщення № 972 від 18.09.2008 р. Управлінням комунального майна та приватизації N-ської міської ради (орендодавець) приватному підприємцю О. було надано в оренду приміщення площею 200 м², яке розташоване по вул. Дунаєвського, 41.

Обов’язки, передбачені договором, орендодавець виконує повністю, проте орендар систематично порушує строки внесення орендної плати. З моменту укладення договору орендна плата вносилась несвоєчасно, внаслідок чого заборгованість склала 81716,71 грн.

Тривале невиконання з боку орендаря О. вимог договору призвело до негативних наслідків – ненадходження коштів до місцевого бюджету, який є складовою частиною державного бюджету.

Чи є в даній ситуації підстави для здійснення прокурором функцій представництва? Складіть проект позовної заяви.

37. До прокурора району звернувся представник відділення комерційного банку з пропозицією здійснювати представництво інтересів банку в суді у справах про повернення виданих фізичним особам кредитів. Він мотивував це тим, що через неповернення кредитів банк знаходиться на межі банкрутства, тому неспроможний найняти юристів, а представництво інтересів юридичних осіб Законом “Про прокуратуру” не забороня-

ється. Одночасно він обіцяв здійснити за кошти банку ремонт приміщень прокуратури і посприяти у забезпеченні офісною оргтехнікою.

Дайте пораду прокурору, як вчинити у даній ситуації. Чий інтереси може представляти прокуратура в суді?

Список нормативних актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. № // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793, 993.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Там же. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. // Там же. – 1992. – № 6. – Ст. 56.

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Там же. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446.

Про організацію представництва прокурором в суді інтересів громадянина або держави та їх захисту при виконанні судових рішень [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 6гн від 29.11.2006 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0006900-06>. – Заголовок з екрана.

Дунас Т.О. Прокурор у цивільному процесі України: сутність, завдання, повноваження: навч. та наук.-практ. посіб. для студ. / Т.О. Дунас, М.В. Руденко; за ред. М.В. Руденко. – Х: Харків юрид., 2006. – 340 с.

Руденко М.В. Прокурор у господарському судочинстві: навч. посіб. / М.В. Руденко. – К.: Ін Юре, 2003. – 380 с.

Черв'якова О.Б. Представницька функція прокурора / О.Б. Черв'якова, Є.А. Субботін, І.Є. Марочкін // Вісн. прокуратури. – 1997. – № 11. – С. 64-67.

Кириченко В. Представництво в суді інтересів громадянина та держави / В. Кириченко // Там же. – 2009. – № 3. – С. 31-35.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Х.: Право, 2011. – 264 с.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П.М. Каркач. – Там же. – 352 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студ. / за ред. І.Є. Марочкіна, П.М. Каркача. – Х.: Одісей, 2005. – 240 с.

Т е м а 16. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян

П л а н

1. Предмет та завдання нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру.
2. Правові основи нагляду прокурора за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах.
3. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах.
4. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях тримання затриманих та попереднього ув'язнення.
5. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях позбавлення або обмеження волі.
6. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.
7. Акти прокурорського реагування на порушення законів в установах виконання кримінальних покарань.

Завдання

38. При перевірці ізолятора тимчасового тримання прокурор міста встановив, що Різник перебуває в цій установі п'ять днів на підставі протоколу, складеного слідчим Московського РВ ХМУ УМВС в Харківській обл. – Зикіним.

Як повинен реагувати на цей факт прокурор?

39. Прокурор, перевіряючи слідчий ізолятор, встановив, що начальник установи своїм наказом зобов'язав вилучені у осіб, взятих під варту, гроші зарахувати на розрахунковий рахунок ізолятора і використовувати їх для потреб установи.

Висловіть своє ставлення щодо законності наказу начальника слідчого ізолятора, підготуйте проект акта прокурорського реагування.

40. Під час перевірки додержання законів у кримінально-виконавчій установі закритого типу до прокурора особисто звернувся засуджений Д.І. Півень, який знаходився в приміщенні камерного типу, зі скаргою, що співакамерники його ображають. Прокурор відповів, що особисті стосунки між засудженими не входять до предмета прокурорської перевірки і порадив звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Чи правильно вчинив прокурор? Яке рішення доцільно прийняти по цій скарзі?

41. Прокурор під час перевірки колонії середнього рівня безпеки виявив наказ начальника колонії, яким встановлювалося, що засудженим надається право одержувати короткострокове побачення три рази на півріччя, а тривале побачення – два рази на рік.

Висловіть особисту думку щодо законності цього наказу.

42. Прокуратурою Київського р-ну м. Харкова проведена перевірка додержання законів відділом державної виконав-

чої служби (ВДВС) Київського районного управління юстиції м. Харкова при виконанні кримінальних покарань у вигляді штрафів та конфіскації майна за друге півріччя 2010 р. Встановлено, що державний виконавець С.Н. Гапоненко порушує строки відкриття виконавчого провадження, передбачені Законом “Про виконавче провадження” (ст. 24). З 32-х виконавчих документів, які були прийняті до виконання, тільки по 5-х документах було відкрито виконавче провадження у триденний строк, по останніх – протягом семи-дев’яти днів.

З усіх відкритих виконавчих проваджень копії постанов стягувачу, боржнику та суду були направлені протягом трьох-п’яти днів після відкриття виконавчого провадження.

З виконавчих проваджень конфіскації майна і стягнення штрафу державний виконавець починає вчиняти виконавчі дії на дев’ятий-десятий день після винесення постанови про відкриття виконавчого провадження. Так, по виконавчому листу № 4-250/05 від 12 верес. 2010 р., виданого місцевим Московським районним судом, про конфіскацію на користь держави трьох автомобілів, виконавче провадження було відкрито тільки через десять днів після надходження виконавчого листа, дані про фактичне виконання рішення у виконавчому провадженні відсутні. Аналогічні й факти по шістнадцяти виконавчих провадженнях про виконання покарань у вигляді штрафу.

Запропонуйте проект прокурорського рішення.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. № 1789-ХІІ // Там же. – 1991. – № 53. – Ст. 793 (зі змін. та доповн.).

Про попереднє ув’язнення: Закон України від 30.06.1993 р. // Там же. – 1993. – № 5. – Ст. 360.

Про адміністративний нагляд за особами, які звільнені з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 р. // Там же. – 1994. – № 52. – Ст. 450.

Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 3. – Ст. 21.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана.

Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 7 гн від 02.04.2012 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Минимальные стандартные правила обращения с заключенными [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/prison.shtml. – Заглавие с экрана.

Авер'янов В.Б. Науково-практичний коментар до законів України “Про державну виконавчу службу”, “Про виконавче провадження” / В.Б. Авер'янов, Л.М. Горбунова, В.В. Комаров та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 320 с.

Кримінально-виконавче право: підруч. / В.В. Голіна, А.Х. Степанюк, О.В. Лисодєд та ін.; за ред. В.В. Голіни і А.Х. Степанюка. – Х.: Право, 2011. – 328 с.

Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін. – Там же. – 264 с.

Каркач П.М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П.М. Каркач. – Там же, 2008. – 352 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студ. / за ред. І.Є. Марочкіна, П.М. Каркача. – Х.: Одиссей, 2005. – 240 с.

Каркач П.М. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань / П.М. Каркач, М.Й. Курочка. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2005.

Гура Р.М. Довідник працівника кримінально-виконавчої інспекції / Р.М. Гура, А.Х. Степанюк, В.В. Шкадюк. – Х.: Право, 2005. – 464 с.

Лемак Р.В. Організаційні засади діяльності прокурора по нагляду за додержанням законів в установах виконання покарань / Р.В. Лемак // Вісн. прокуратури. – 2011. – № 6. – С. 46-50.

Т е м а 17. Міжнародне співробітництво органів прокуратури

П л а н

1. Сутність, правові основи, принципи та суб'єкти міжнародного співробітництва органів прокуратури України.
2. Основні напрямки та форми міжнародного співробітництва органів прокуратури України.

Список нормативних актів та літератури

Про організацію роботи органів прокуратури України у галузі міжнародного співробітництва і правової допомоги у кримінальних справах: наказ Генерального прокурора України № 8гн від 05.05.2011 р. // (Правові основи прокур. діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / П.М. Каркач, А.В. Лапкін.) – Х.: Право, 2011. – С. 240-247.

Каркач П.М. Органи прокуратури України: навч.-метод. посіб. / П.М. Каркач, С.М. Іванов. – Х.: СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2007. – 360 с.

Т е м а 18. Прокуратури зарубіжних країн

П л а н

1. Моделі прокуратур у сучасному світі.
2. Організаційні основи прокуратур.
3. Прокуратура в країнах англосаксонської правової системи.

4. Прокуратура в країнах континентальної правової системи.

Список нормативних актів та літератури

Бессарабов В.Г. Прокуратура и контрольные органы зарубежных стран / В.Г. Бессарабов. – М.: Изд-во НИИ Прокуратуры, 2000. – 224 с.

Давыденко Л.М. Органы прокуратуры Украины, Российской Федерации и США / Л.М. Давыденко, П.М. Каркач. – Х.: Медиа-група, 1999. – 76 с.

Мичко М.І. Прокуратура європейських держав постсоціалістичної системи / М.І. Мичко. – Донецьк: ДУВС МВС, 2001. – 325 с.

Додонов В.Н. Прокуратуры стран мира. Справочник / В.Н. Додонов; под ред. С.П. Щербы. – М.: Юрлитинформ, 2006. – 320 с.

Додонов В.Н. Прокуратура в России и за рубежом. Сравнительное исследование / В.Н. Додонов, В.Е. Крутских; под ред. С.И. Герасимова. – М.: Норма, 2001. – 192 с.

Щерба С.П. Прокуратура в странах СНГ: правовой статус, функции, полномочия / С.П. Щерба, О.А. Зайцев, Т.А. Решетникова. – М.: Экзамен, 2007. – 560 с.

Организация и деятельность органов прокуратуры зарубежных стран. Информационно-аналитический справочник / под общ. ред. С.П. Щербы. – М.: Юрлитинформ, 2010. – 248 с.

Т е м а 19. Прокурорське кримінальне переслідування

П л а н

1. Сутність кримінального переслідування.
2. Прокурор у структурі кримінального переслідування.

Список нормативних актів та літератури

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. (зі змін. та доповн.) // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793 с.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012.: [б.в.].

Баев О.Я. Прокурор как субъект уголовного преследования / О.Я. Баев. – М.: Юрлитинформ, 2006. – 144 с.

Давиденко Л.М. Кримінальне переслідування як форма прокурорської діяльності у сфері протидії злочинності / Л.М. Давиденко, В.М. Куц // Вісн. Акад. прокуратури України. – 2007. – № 1. – С. 83-90.

Козубенко Ю.В. Уголовное преследование / Ю.В. Козубенко. – СПб: Юрид. центр. пресс, 2006. – 254 с.

Васильева Е.Г. Правовые и теоретические проблемы прекращения уголовного преследования и производства по уголовному делу / Е.Г. Васильева. – М.: Юрлитинформ, 2006. – 312 с.

Мельников Н.В. Уголовное преследование – самостоятельная государственно-властная деятельность прокуратуры по обеспечению прав и свобод граждан / Н.В. Мельников // Государство и право. – 2006. – № 3. – С. 20-28.

Мазюк Р.В. Институт уголовного преследования в российском уголовном судопроизводстве: моногр. / Р.В. Мазюк. – М.: Юрлитинформ, 2009. – 216 с.

Лапкін А.В. Кримінальне переслідування – перспективна функція прокуратури / А.В. Лапкін // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2011. – № 1. – С. 63-72.

5. СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ

Адміністративне судочинство – форма реалізації судової влади, у процесі якої вирішуються юридично значущі справи, що виникають у сфері управлінських правовідносин за наявності публічного інтересу.

Апеляція – спосіб оскарження судового вироку чи рішення, які не набрали чинності згідно із процесуальним законодавством, до апеляційного суду з метою перевірки їх законності та обґрунтованості.

Атестація – перевірка та оцінка ділової кваліфікації працівників органів прокуратури на предмет їх відповідності посаді, яку вони обіймають.

“Вісник прокуратури” – загальнодержавне фахове юридичне видання, офіційний друкований орган Генеральної прокуратури України.

Господарське судочинство – форма реалізації судової влади, у процесі якої вирішуються правові конфлікти, що виникають у сфері господарських правовідносин. Зміст господарського судочинства полягає в розгляді й вирішенні правових конфліктів між суб’єктами, що здійснюють господарську або іншу економічну діяльність.

Дізнання – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків.

Досудове розслідування – діяльність спеціально уповноважених органів держави по виявленню злочинів та осіб, які їх скоїли, збиранню, перевірці, всебічному, повному й об’єктивному дослідженню та оцінці доказів, виявленню причин та умов вчинення злочинів, що здійснюється на стадії кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або скеруванням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Досудове слідство – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування злочинів.

Касація – спосіб оскарження судових рішень, які вступили в законну силу, до вищого спеціалізованого суду.

Колегії в органах прокуратури – дорадчі органи. Їх рішення реалізуються наказами відповідних прокурорів, в яких розглядаються найбільш важливі питання, що стосуються додержання законності, стану правопорядку, діяльності органів прокуратури, виконання наказів Генерального прокурора України, кадрових питань, на засіданні вони заслуховують звіти підпорядкованих прокурорів, начальників структурних підрозділів та інших працівників прокуратури.

Кримінальне переслідування – процесуальна діяльність прокурора у кримінальній справі, спрямована на викриття, засудження і покарання осіб, винних у вчиненні злочину.

Кримінальне провадження – досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність.

Кримінальне судочинство – форма реалізації судової влади, у процесі якої розглядаються й вирішуються справи про злочини. Зміст кримінального судочинства полягає в розгляді в судових засіданнях кримінальних справ і застосуванні встановлених законом видів покарання до осіб, винних у вчиненні злочину, або у виправданні невинних.

Міжнародне співробітництво прокуратури – взаємодія органів прокуратури України з компетентними установами іноземних держав та міжнародними організаціями з певних питань, пов'язана з необхідністю застосування норм міжнародного права.

Модель прокуратури – певний тип організації і функціонування прокуратури або аналогічних їй органів, зумовлений історичним походженням, місцем і роллю прокуратури в конкретній державі.

Неповна апеляція – перегляд рішень судів першої інстанції на підставі лише тих фактичних даних, що встановлені з матеріалів, наданих особами, які брали участь у справі в суді першої інстанції.

Оперативно-розшукова діяльність – система гласних і негласних пошукових, розвідувальних і контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

Орган прокуратури – складова частина системи прокуратури України, організована відповідно до адміністративно-територіального поділу України (територіальні прокуратури) або відповідно до організаційно-структурних та правових відносин у різних сферах суспільного життя (спеціалізовані прокуратури).

Правоохоронна діяльність – спеціалізована діяльність уповноважених державою органів та посадових осіб, яка полягає в захисті інтересів держави, безпеки суспільства, прав і свобод фізичних та юридичних осіб.

Правоохоронні органи – спеціально уповноважені державні органи, наділені владними повноваженнями, діяльність яких спрямована на захист прав, свобод та інтересів громадян, суспільства і держави.

Принципи організації та діяльності прокуратури – закріплені у Конституції та в інших законах України основоположні вимоги, що містять призначення прокуратури в державі та суспільстві, завдання та повноваження прокурорів, зміст і характер правових заходів і засобів здійснення нагляду за точним і одноманітним виконанням законів у державі, ознаки та якості, які допомагають відокремити органи прокуратури від інших державних органів, у тому числі й від правоохоронних.

Прокурорський нагляд – вид діяльності спеціально уповноважених органів державної влади, наділених повноваженнями з виявлення порушень законів, вжиття заходів до поновлення порушених прав громадян та юридичних осіб і притягнення винних до відповідальності.

Прокурор – посадова особа, яка перебуває на державній службі в органах прокуратури і має повноваження по здійсненню покладених на прокуратуру функцій та завдань відповідно до встановленої компетенції.

Функції прокуратури – головні напрямки діяльності прокуратури, що безпосередньо виражають її сутність та призначення. Функції поділяються на наглядові і ненаглядові.

Цивільне судочинство – форма реалізації судової влади, у процесі якої вирішуються правові конфлікти, що виникають із цивільних, сімейних і деяких інших правовідносин. Зміст цивільного судочинства складає розгляд і вирішення юридичних справ, пов'язаних із захистом майнових, особистих немайнових, сімейних та інших прав і законних інтересів суб'єктів права.

6. ПОТОЧНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу “Основи прокурорської діяльності”

Курс	Галузь, освітньо- кваліфікаційний рівень, напрямок	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
<p>Кількість кредитів ECTS: 4,5</p> <p>Модулів: 3</p> <p>Змістових модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин: 162</p> <p>Тижневих годин: 2-4</p>	<p>0304 “Право”</p> <p>“Бакалавр” 6.030401 “Правознавство”</p>	<p>Обов’язкова:</p> <p>Модуль I Лекції: 20 Практичні заняття: 12</p> <p>Модуль II Лекції: 10 Практичні заняття: 8</p> <p>Модуль III Лекції: 14 Практичні заняття: 12</p> <p>Індивідуальна робота: 16 Самостійна робота: 70 Вид контролю: екзамен</p>

7. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань студентів з курсу “Основи прокурорської діяльності” здійснюється на основі поточного модульного контролю (ПМК). Загальним об’єктом оцінювання знань студентів є відповідні частини навчальної програми з курсу “Основи прокурорської діяльності”, засвоєння якої, відповідно, перевіряється під час ПМК.

Завданням ПМК є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу змістового модулю, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь застосовувати набуті знання при відповіді на теоретичні запитання та при вирішенні практичних завдань.

Об’єктами ПМК знань студентів з даного курсу є:

- успішність на практичних заняттях та виконання практичних завдань;

- виконання модульних контрольних завдань.

Оцінювання результатів ПМК здійснюється викладачем наприкінці вивчення кожного змістового модулю.

Критеріями оцінювання ПМК є:

- результати роботи студентів на практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань за результатом практичних занять, самостійне опрацювання тем у цілому чи з окремих питань) – від 0 до 2-х балів;

- оцінка за модульну контрольну роботу (у тому числі – у формі тестів) – від 0 до 10-ти балів.

Виконання модульних контрольних завдань може проводитися у формі тестів (з використанням комп’ютерних технологій), відповідей на теоретичні питання, розв’язання практичних завдань під час проведення контрольних робіт.

Конкретний перелік тестів, питань та завдань, порядок і час їх складання, критерії оцінювання визначаються кафедрою і доводяться до відома студентів на початку навчального семестру, що передує їх проведенню.

Підсумковий бал за результатами ПМК оформлюється під час останнього практичного заняття відповідного семестру.

Загальна кількість балів за ПМК складає 50 балів. Кожен модуль оцінюється у 15 балів. Індивідуальна робота – 5 балів.

Результати ПМК знань студентів вносяться до відомості обліку поточної успішності та є основою для визначення загальної успішності студента з даного курсу і враховуються (за необхідності) при виставленні балів за підсумковий контроль знань (ПКЗ).

У разі невиконання завдань ПМК з об'єктивних причин студенти мають право за дозволом декана відповідного факультету скласти їх до останнього практичного заняття повторно. Час та порядок складання визначається деканом відповідного факультету і кафедрою.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота полягає в додатковому поглибленому опрацюванні студентами окремих питань навчальної дисципліни.

Необхідно самостійно ознайомитись, критично осмислити та зробити висновки з рекомендованого наукового матеріалу.

Основні види самостійної роботи:

- пошук та вивчення додаткової нормативно-правової та наукової літератури;
- ознайомлення з сучасними поглядами на проблемні питання, що висвітлені в періодичних виданнях;
- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекцій.

9. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Відповідно до “Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців” однією з форм організації навчання нарівні з лекціями, практичними заняттями є виконання індивідуальних завдань студентів та інші форми науково-дослідницької діяльності студентів.

Виконання індивідуальної роботи дає можливість закріпити та поглибити теоретичні й практичні знання, отримані в процесі вивчення окремих тем курсу, навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, інтерпретувати матеріали періодичної літератури, аналізувати навчальну та наукову літературу, практику роботи судових та правоохоронних органів, здобути навички дослідницької роботи.

З дисципліни “Основи прокурорської діяльності” індивідуальна робота студентів здійснюється у формі виконання індивідуального науково-дослідницького завдання (*дали* – ІНДЗ), яке надається викладачем кожному студенту з урахуванням його творчих можливостей, навчальних здобутків та інтересів; ІНДЗ мають бути виконані до закінчення навчального курсу.

Індивідуальна робота студентів з курсу “Основи прокурорської діяльності” включає до себе:

- анотацію з прочитаної додаткової літератури з курсу;
- підготовку рефератів (есе);
- розробку схем, таблиць;
- складання термінологічних словників;
- участь у роботі студентського наукового гуртка;
- підготовку й опублікування наукової статті, тез, наукової доповіді на конференції та участь у конференції.

Вибір студентом ІНДЗ відбувається за погодженням з кафедрою на початку навчального року. Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює науковий керівник, який закріплюється кафедрою за академічною групою. При наявності певних питань студентам рекомендується звертатися за консультаціями до наукового ке-

рівника з метою отримання необхідних роз'яснень щодо організації індивідуальної роботи та можливого розширення списку літературних джерел.

Робота подається на кафедру не пізніше двох тижнів до закінчення практичних занять в паперовому та електронному вигляді.

Максимальна кількість балів, яка може бути присвоєна студенту за виконання індивідуального завдання, – 5.

ЗМ* I (поточне тестування)	ЗМ II (поточне тестування)	ЗМ III (поточне тестування)	Індиві- дуальна робота	Підсумко- вий іспит	Сума
15	15	15	5	50	100

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Оцінювання студента здійснюється з урахування його роботи на практичних (семінарських) заняттях та результатів виконання контрольних завдань із відповідного змістовного модуля.

Критеріями оцінювання рівня знань і умінь студентів на практичних (семінарських) заняттях можуть бути:

а) повнота і ґрунтовність відповіді на питання плану семінарського (практичного) заняття;

б) уміння обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді, використання основної і додаткової літератури із теми заняття;

в) повнота і переконливість наведених доводів при розв'язанні практичних завдань.

*ЗМ – змістовий модуль

г) посилення на норми національного та міжнародного права, а також на судову та правозастосовчу практику.

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з курсу “Основи прокурорської діяльності” здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК), індивідуальної роботи студентів та підсумкового контролю знань студентів (ПКЗ) за 100-бальною шкалою. Виконання завдань поточного модульного контролю (ПМК) оцінюється в діапазоні від 0 до 44 балів; індивідуальної роботи студентів – до 6 балів; завдань, що виносяться на підсумковий контроль знань (ПКЗ) – від 0 до 50 балів.

Підсумковий контроль знань студентів з курсу проводиться у формі іспиту з вузлових питань, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання. Результати підсумкового контролю знань оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів, здійснюються за екзаменаційними білетами і проводяться усно.

Конкретний перелік питань та завдань, що охоплюють весь зміст навчальної дисципліни, критерії оцінювання екзаменаційних завдань, порядок і час їх складання визначаються кафедрою і доводяться до студентів на початку навчального року. До екзаменаційного білета включено три питання.

До відомості обліку підсумкової успішності заносяться сумарні результати в балах ПМК, індивідуальної роботи студентів та ПКЗ.

При проведенні іспиту в усній формі оцінка повинна бути кратна 5 (0, 25, 30, 35, 40, 45, 50) (за винятком ситуації виставлення підсумкової оцінки за результатами ПМК та індивідуальної роботи).

Критерії оцінювання знань і умінь студента повинні відповідати вказаним нижче параметрам (*див.* таблицю, с. 74-75).

Таблиця

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента
50	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником.</p> <p>3. Наявність творчих здібностей і наукового підходу в розумінні й викладенні матеріалу відповідно до програми навчальної дисципліни.</p> <p>4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.</p>
45	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою навчально-методичним посібником.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
40	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
35	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливило подальше навчання і майбутню роботу за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником.</p> <p>3. Помилки та суттєві неточності при відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або усунення за допомогою викладача.</p>

30	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливило подальше навчання і майбутню роботу за професією. 2. Знайомство з основною літературою, рекомендованою навчально-методичним посібником. 3. Помилки при відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
25	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях по значній частині основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність суттєвих помилок при відповіді на іспиті. 3. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без додаткової підготовки з цієї дисципліни.
0	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань по значній частині основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється у залікову книжку за такою шкалою:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, прийнятою в НУ "ЮАУ ім. Ярослава Мудрого"
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90-100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80-89
C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75-79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70-74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60-69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2	35-59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1-34

11. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Поняття прокурорського нагляду. Об'єкти і суб'єкти нагляду.
2. Питання прокурорського нагляду в положеннях Конституції України.
3. Місце прокуратури в системі органів державної влади.
4. Система та структура органів прокуратури України.
5. Завдання і предмет прокурорського нагляду.
6. Правові основи діяльності прокуратури.
7. Основні функції прокуратури.
8. Принципи організації та діяльності прокуратури.
9. Співвідношення принципів єдиноначальності та колегіальності в діяльності прокуратури.
10. Гарантії незалежності прокуратури у здійсненні повноважень.
11. Участь прокурора у засіданнях органів державної влади та управління.
12. Сучасний стан, проблеми та перспективи удосконалення органів прокуратури України.
13. Поняття служби в органах прокуратури.
14. Вимоги, що пред'являються до кадрів органів прокуратури.
15. Атестація прокурорських працівників.
16. Заохочення та дисциплінарна відповідальність прокурорських працівників.
17. Поняття та завдання організації роботи в органах прокуратури.
18. Розподіл службових обов'язків у міській, районній прокуратурах.
19. Організація особистої роботи працівників органів прокуратури.
20. Організація роботи в органах прокуратури з молодими спеціалістами.
21. Планування роботи в органах прокуратури.

22. Облік і звітність в органах прокуратури.
23. Контроль виконання в органах прокуратури.
24. Організація роботи з висвітлення діяльності прокуратури у засобах масової інформації та роз'яснення законодавства.
25. Вимоги, що пред'являються до службових документів у районній, міській прокуратурах.
26. Європейські стандарти по етиці та поведінці для прокурорів.
27. Моральні якості, необхідні для прокурорсько-слідчого працівника.
28. Участь органів прокуратури у міжнародному співробітництві.
29. Міжнародне співробітництво і правова допомога органів прокуратури.
30. Головні напрямки взаємодії органів прокуратури з установами іноземних держав.
31. Моделі прокуратур у сучасному світі.
32. Сутність і завдання нагляду за додержанням і застосуванням законів.
33. Пріоритетні напрямки діяльності прокуратури по нагляду за додержанням і застосуванням законів.
34. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів.
35. Забезпечення прокуратури інформацією, яка характеризує стан законності.
36. Повноваження прокурора, здійснення яких спрямоване на виявлення порушень закону.
37. Повноваження прокурора, виконання яких сприяє усуненню порушень закону.
38. Акти прокурора при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів.
39. Протест прокурора. Вимоги, що пред'являються до цього акта.
40. Припис прокурора. Вимоги, що пред'являються до цього акта.
41. Подання прокурора. Вимоги, що пред'являються до цього акта.

42. Види постанов прокурора, які виносяться в порядку нагляду за додержанням і застосуванням законів.
43. Нагляд прокурора за виконанням законів при притягненні громадян до адміністративної відповідальності.
44. Поняття та зміст перевірок за додержанням та застосуванням законів.
45. Методика проведення прокуратурою перевірки законності правових актів, що видаються.
46. Нагляд за додержанням законів про права неповнолітніх.
47. Нагляд прокурора за додержанням законів при розслідуванні справ про злочини неповнолітніх.
48. Нагляд за додержанням законів про захист майнових і особистих прав неповнолітніх.
49. Нагляд за законністю поміщення дітей і підлітків до спеціальних установ для неповнолітніх.
50. Розгляд заяв і скарг громадян в органах прокуратури.
51. Аналіз стану роботи із зверненнями громадян.
52. Нагляд за застосуванням законодавства про звернення громадян.
53. Організація особистого прийому громадян у прокуратурі.
54. Предмет та завдання нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство.
55. Повноваження прокурора по здійсненню нагляду за виконанням законів органами дізнання та досудового слідства.
56. Прокурорський нагляд на початковому етапі досудового кримінального провадження.
57. Нагляд за законністю при затриманні підозрюваних.
58. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням.
59. Нагляд прокурора за додержанням законів при розслідуванні діянь, що містять ознаки злочину.
60. Нагляд за додержанням законів про застосування запобіжних заходів.

61. Нагляд прокурора за законністю затримання і взяття під варту неповнолітніх.
62. Нагляд за веденням Єдиного реєстру досудових розслідувань.
63. Нагляд за додержанням законів при повідомленні про підозру.
64. Нагляд за додержанням законів, які забезпечують права підозрюваного (обвинуваченого).
65. Нагляд за додержанням законів про строки тримання під вартою.
66. Прокурорський нагляд за додержанням законів на етапі притягнення до кримінальної відповідальності.
67. Нагляд за додержанням вимог закону про строки досудового слідства. Порядок їх продовження.
68. Вказівки прокурора у кримінальному провадженні.
69. Обов'язковість виконання вказівок прокурора у кримінальному провадженні.
70. Участь прокурора при провадженні досудового розслідування.
71. Акти прокурорського реагування на виявлені порушення законів при провадженні досудового розслідування.
72. Прокурорський нагляд за відшкодуванням збитків, заподіяних злочинцем.
73. Нагляд за законністю припинення кримінального провадження.
74. Нагляд за законністю зупинення кримінальних справ.
75. Забезпечення прокурором прав потерпілого.
76. Прокурорський нагляд за додержанням законів при закінченні досудового слідства.
77. Перевірка прокурором справи з обвинувальним актом.
78. Взаємодія прокурора і слідчого судді.
79. Прокурорський нагляд за виконанням законів у сфері боротьби з організованою злочинністю.
80. Оскарження до суду дій прокурора.

81. Оперативна нарада при прокурорі міста, району.
82. Прокурор в організаційній структурі досудового розслідування.
83. Обов'язковість виконання вимог прокурора.
84. Нагляд прокурора за додержанням законів при проведенні оперативно-розшукових заходів, застосуванні технічних засобів.
85. Повноваження прокурора у процесі здійснення нагляду за додержанням законів органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
86. Акти прокурорського реагування на виявлені порушення законів у оперативно-розшуковій діяльності.
87. Участь прокурора в розгляді кримінальних справ у суді. Завдання та повноваження прокурора у судовому процесі.
88. Методика підготовки прокурора до участі у судовому розгляді.
89. Підтримання державного обвинувачення в суді.
90. Участь прокурора в судовому слідстві.
91. Участь прокурора у судових дебатах. Структура і зміст промови прокурора. Репліка прокурора.
92. Культура судової промови прокурора.
93. Відмова прокурора від обвинувачення та її правові наслідки.
94. Внесення прокурором апеляційного подання на вирок, ухвали та постанови суду.
95. Внесення прокурором касаційного подання на вирок, ухвали та постанови суду.
96. Дії прокурора по відновленню справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.
97. Прокурор у структурі кримінального переслідування.
98. Сутність і завдання представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
99. Поняття представництва інтересів та особливості його здійснення прокурором.

100. Приводи та підстави представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
101. Організація роботи в районній прокуратурі по представництву інтересів громадянина або держави в суді.
102. Форми представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
103. Повноваження прокурора при здійсненні представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
104. Підготовка прокурора до участі та участь у розгляді цивільних справ.
105. Участь прокурора в господарському судовому процесі.
106. Предмет та завдання нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру.
107. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах.
108. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях тримання затриманих та попереднього ув'язнення.
109. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях позбавлення або обмеження волі.
110. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі.
111. Акти прокурорського реагування на порушення законів в установах виконання кримінальних покарань.
112. Суть і значення функції координації діяльності у боротьбі із злочинністю.
113. Форми координації прокуратурою діяльності у боротьбі зі злочинністю.
114. Роль прокуратури в координації діяльності у боротьбі зі злочинністю.
115. Попередження злочинності органами прокуратури.

З М І С Т

1. Вступ	3
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних (семінарських) занять, самостійної роботи.....	6
3. Програма навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”	8
4. Завдання до практичних (семінарських) занять.....	15
5. Словник основних термінів.....	63
6. Поточний (модульний) контроль знань студентів....	67
7. Організація поточного модульного контролю	68
8. Самостійна робота.....	69
9. Індивідуальна робота студентів.....	70
10. Критерії оцінки успішності студентів з навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”	71
11. Орієнтовний перелік екзаменаційних питань.....	76

Навчальне видання
Електронна копія
**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ”**

**галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”**

**для студентів IV курсу Інституту підготовки кадрів
для органів прокуратури України**

У к л а д а ч і : МАРОЧКІН Іван Єгорович,
КАРКАЧ Павло Михайлович,
БАБКОВА Валентина Семенівна,
ЛАПКІН Андрій Васильович,
ТРАГНЮК Роман Романович,
НАЗАРОВ Іван Володимирович,
ШАНДУЛА Олександр Олексійович,
КРЮЧКО Юрій Іванович

Відповідальний за випуск *І. Є. Марочкін*

Редактор *В. В. АрнаUTOва*

Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2012

Підп. до друку 03.09.2012. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 5,25. Облік.-вид. арк. 3,01. Вид. № 156.
Тираж прим. Зам. № 4475. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.